

Nr 628

Av fröken **Elmén m. fl.**, om ökat rättsskydd för den enskilde i skatteärenden.

(Lika lydande med motion nr 516 i Första kammaren)

Under senare år har en rad reformer genomförts av taxeringsförfarandet i syfte att effektivisera detta. Frågan om att stärka rättsskyddet för den enskilde har också aktualiserats i detta sammanhang.

Hela detta omfattande spörsmål togs upp i de vid 1950 års riksdag väckta motionerna I: 320 av herr Spetz och II: 375 av herrar Svensson i Ljungskile och Utbult. Motionärerna yrkade i skrivelse till Kungl. Maj:t utredning för vinnande av större effektivitet i taxeringsnämndernas arbete med tanke på angelägenheten av att såväl deklarationsgranskningen skulle bli så grundlig och allsidig att deklarationsfusk i görligaste mån upptäcktes som att den skattskyldiges rätt bevakades. Motionärerna framhöll, att det också borde övervägas huruvida den skattskyldiges rätt skulle kunna bevakas genom ett särskilt ombud.

I anledning av dessa och andra i samma syfte väckta motioner hemställde bevillningsutskottet, att riksdagen måtte i anledning av motionerna i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville med beaktande av vad i betänkandet anförts låta verkställa en allsidig och förutsättningslös utredning rörande taxeringsförfarandet och taxeringsprocessen samt för riksdagen framlägga de förslag, som kunde av utredningen föranledas. Riksdagen biföll utskottets hemställan och Kungl. Maj:t uppdrog senare åt 1950 års skattelagssakkunniga att verkställa en översyn av taxeringsförordningen. Det är det då påbörjade utredningsarbetet som lett fram till de reformer på taxeringsorganisationens område, som vidtagits under senare år främst i syfte att effektivisera taxeringsarbetet och komma till rätta med deklarationsfusk.

Den andra delen av problemet, nämligen att inom taxeringsorganisationens ram nå ökade garantier för bevakande av den enskildes rätt har emellertid ännu inte fått en tillfredsställande lösning, även om också härvidlag vissa reformer genomförts. Vad gäller dessa problem framhöll 1950 års bevillningsutskott bl. a. följande:

Å andra sidan torde emellertid av remissyttrandena från de länsstyrelser, som ingått på ett närmare bemötande av de i motionerna framställda in-

vändningarna mot taxeringsförfarandet, otvetydigt framgå, att även med nuvarande taxeringsorganisation åtskilligt kan göras och jämväl göres såväl för tillgodoseende av den enskildes rättssäkerhet i taxeringsproceduren som för vinnande av en större effektivitet i taxeringsarbetet.

Utskottet måste fördenskull inskränka sig till ett fastslående av att, såsom framgår av det ovan anförda, hänsynstagandet till den enskildes rättssäkerhet och till önskvärdheten av effektivitet i taxeringsarbetet bör vara ledmotivet i vår taxeringsprocedur. Då skattetrycket nått en sådan höjd, som det nu har, är det givetvis av särskilt stor betydelse, att taxeringsorganisationen fungerar på bästa möjliga sätt. Genom en utredning skulle kunna klarläggas, vilka förbättringar, som skulle kunna genomföras på detta område. En utredning skulle även kunna bidra till att de missförstånd som nu förefinnas angående taxeringsprocedurens karaktär, bleve undanröjda. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att utskottet finner det vara en angelägenhet av vikt att förtroendet för taxeringsmyndigheterna icke undergräves genom en kritik, som utgår från oriktiga förutsättningar.

Enligt vår mening bör det inledda reformarbetet på denna punkt fortsätta. Olika vägar synes då böra övervägas. Med hänsyn till den grundläggande betydelse för taxeringsarbetet, som taxeringen i första instans utgör, synes det i första hand böra övervägas att redan i denna instans stärka rättsgarantierna. Det bör inskjutas att taxeringsnämnd numera har rätt (enl. 50 § taxeringsförordningen) att utse en ledamot för särskild granskning av självdeklarationerna. Avsikten med detta stadgande har varit att en ledamot av nämnden skulle kunna biträda ordföranden och kronoombudet i den förberedande granskningen. Det synes naturligt att anknyta till detta stadgande och i taxeringsförordningen föreskriva, att nämnden skall inom sig utse en ledamot med särskild uppgift att bevaka deklarantens rätt vid den förberedande granskning, som ordföranden och kronoombudet har att företa. Det kan också övervägas att till nämnden knyta särskild ledamot med uppgift att bevaka deklarantens rätt.

De regler som gäller för taxeringsnämndens kommunikationer med den enskilde deklaranten bör överses i syfte att öka deklarantens möjligheter att förse nämnden med ytterligare information och material för sin taxering, när anledning till avvikelser yppas vid den förberedande granskningen.

En annan väg — som i och för sig inte behöver hindra här ovan skisserade reformer inom taxeringsnämndens ram — är att till länsstyrelsen knyta ett särskilt ombud med uppgift att bevaka den enskildes rättssäkerhet i taxeringsproceduren.

Vid sidan härom bör det övervägas att stärka beskattningsmyndigheternas möjligheter att sprida saklig upplysning och meddela praktiska råd i deklarafrågor. Härigenom kan också de enskildas rättsliga ställning stärkas. Denna tanke togs vid fjolårets riksdag upp i motionen II: 736 av herr Christenson i Malmö. Vi tillåter oss här hänvisa till denna motion.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag till riksdagen om lämpliga vägar att stärka den enskildes rättssäkerhet i taxeringsproceduren.

Stockholm den 26 januari 1962

Brita Elmén

Wald. Svensson

Carl Christenson

i Malmö

Elias Jönsson

Cecilia Nettelbrandt

Ingrid Gärde Widemar

i Ingemarsgården